

Dönem : 1  
Toplantı : 5

# CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 816

**Bâzı suç ve cezaların affı hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi : 1/117, 2/81, 2/114, 2/174, 1/101, 2/207, 2/223; Cumhuriyet Senatosu : 1/659)**

(Not : Millet Meclisi Sıra Sayısı : 79)

*Millet Meclisi*  
*Genel Sekreterliği*  
*Kanunlar Müdürlüğü*  
*Sayı : 1150/4865*

20 . 7 . 1966

## Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 20 . 7 . 1966 tarihli 114 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Bâzı suç ve cezaların affı hakkında kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

*Ferruh Bozbeyle*  
Millet Meclisi Başkanı

---

*Not : Bu tasarı 28 . 1 . 1966 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 11, 12, 13, 14, 15, 18 ve 20 . 7 . 1966 tarihli 108, 109, 110, 111, 112, 113 ve 114 ncü Birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 79)*

## Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu*  
*Anayasa ve Adalet*  
*Komisyonu*  
*Esas No. : 1/659*  
*Karar No. : 57*

26 . 7 . 1966

## Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 20 Temmuz 1966 tarihli 114 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, bâzı suç ve cezaların affı hakkında kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 20 Temmuz 1966 tarihli ve 1150 - 4865 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle Komisyonumuzun 21, 24 ve 26 Temmuz 1966 tarihli Birleşimlerinde Hükümet adına Adalet Bakanı Hasan Dinçer ve Maliye Bakanı İhsan Gürsan ve diğer ilgili Millî Savunma ve Gümrük ve Tekel Bakanlıkları temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I) Millet Meclisi metni, Bâzı suç ve cezaların affı hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi Cahit Ortaç ve 9 arkadaşının, vergi suç ve cezalarının affı hakkında; Cum-

huriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, bâzı orman suçlarının affına ve tazminatın terkinine dair; Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu ve 7 arkadaşının, bâzı siyasi suçlarla basın suçlularının ve bunlarla ilgili olarak mahkûm olmuş diğerk suçluların cezalarının affına dair; Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesince mahkûm edilen 67 eski Kara Harb Akulu öğrencisinin affı hakkında; Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, bâzı suç ve cezaların affı hakkında ve Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Kadri Kaplan ve 8 arkadaşının, 20/21 Mayıs olayları ile ilgili suçlular ile diğerk bir kısım suçluların affına ve bir kısım idari işlemlerin değiştirildiğine dair kanun tekliflerinin Millet Meclisi Adalet Komisyonunda ve Genel Kurulunda birlikte müzakere edilmesi suretiyle tedvin olunmuştur.

Millet Meclisi metni;

a) Bilûmum taksirli suçlar ile yukarı haddi 5 seneyi geçmiyen hürriyeti bağlayıcı bir cezayı veya bu ceza ile birlikte yahut müstakillen para cezasını müstelzim suçlar hakkında kovuşturma yapılmamasını ve bunların genel af hükümlerine tabi olmalarını,

b) 5 sene ve daha az hürriyeti bağlayıcı cezaya ve bu miktarı aşmıyan hürriyeti bağlayıcı ceza ile birlikte veya müstakillen hükmedilmiş olan para cezasına mahkûm bulunanların cezalarının, fer'i ve mütemmim cezalarla ceza mahkûmiyetlerine de şâmil olmak üzere affedilmelerini,

c) 5 seneden fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya hükümlü bulunanların cezalarından beşer senesinin ve hürriyeti bağlayıcı ceza ile birlikte hükmedilmiş miktarı ne olursa olsun para cezasının affını,

d) Ölüm veya müebbet ağır hapse mahkûm edilmiş veya edilecek olanların ölüm cezalarının ağır hapse, müebbet ağır hapis cezalarının da 30 sene ağır hapse çevrilmesini,

e) İdam veya müebbet ağır hapis cezalarını müstelzim isnadlar dışında kalan suçlardan muvakkat hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm edilmiş olup da 113 sayılı Af Kanununun 134 sayılı Kanunla değişik 1 ne maddesinin (B) ve (C) bendlerinden faydalanmamış bulunanların 218 sayılı Kanunun 1 ne maddesi hükmünden istifade etmelerini ve ayrıca bakıye cezalarından da 2 şer senesinin indirilmesini,

f) 20/21 Mayıs hükümlülerinden ölüm veya müebbet ağır hapis cezalarına mahkûm edilenlerin cezalarının 20 sene muvakkat ağır hapse çevrilmesini ve hürriyeti bağlayıcı diğerk muvakkat cezalara hükümlü bulunanların cezalarından 8 er senesinin indirilmesini ve şayet ceza 5 seneden az ise tamamının affedilmesini,

g) 20/21 Mayıs hükümlülerinden olup da idam cezasına mahkûm edilmiş iken T.B.M. Meclisince bu cezanın yerine getirilmemesine karar verilmiş olanların durumlarının böylece tesbitini,

h) Yüksek Adalet Divanıca mahkûm edilmiş olup da sonradan yürürlüğe giren 78 ve 218 sayılı Af kanunlarından yararlanan ve Anayasanın 97 ne maddesi uyarınca Devlet Başkanı tarafından affedilmiş bulunanlarla, bunlar dışında kalan birkaç hükümlü ve sanığın cezalarının, ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmil olmak üzere affedilmelerini ve bu mahkûmiyetleri dolayısıyla hükmedilmiş olup da henüz ödenmemiş bulunan zararların ödettirilmemesini,

i) 134 sayılı Kanunla değişik 113 sayılı Kanun ile 218 sayılı Kanunun 1 ne maddelerinin (B) ve (C) bendlerinden faydalanmış olanların da cezalarından 2 şer senesinin indirilmesini,

j) Vergi cezalarına ilişkin olarak, bilgisizlikten ileri gelen bâzı mükelleflere ait vergi cezalarının affını,

k) Enebi bir kadınla evli olması veya beraber yaşaması gibi sebeplerle memuriyetlerinde müstafi savılmış olanların farklı tatbikattan kurtarılması ve memuriyete avdet ve emeklilik haklarından istifade edilebilmesini, öngörülmektedir.

Millet Meclisince kabul olunan metnin genel gerekçesi olarak; çağdaş hürriyet ve demokrasi prensiplerini benimsemiş, Atatürk ve 27 Mayıs ilkelerine dayalı Anayasamızın millî iradenin tasvibine mazhar olmasından sonra, demokrasi tecrübesiyle olgunlaşan milletimizin basiretli davranışı sayesinde dürüst koşullar ve sakin bir ortam içinde yapılan seçimlere kadar geçen sürenin bir inti-

kal süresi olarak telâkki edilmek gerektiği ve bu süre içinde sosyal, siyasal ve iktisadi bünye bakımından toplumda husule gelen gelişmeler karşısında, işlenmiş bir kısım suçlara verilmiş olan cezaların çektirilmesinde ve bâzı suçların takibinde içtimai bir fayda kalmamış olduğu ve affın sosyal bir tedbir olarak ve bir atıfet niteliği ile de kamu yararına bulunduğu ileri sürülmektedir.

Metin, kamu yararı mülâhazası ile Komisyonumuzca da benimsenmiş ve tasarının müzakerelerinde memleketimizin içinde bulunduğu sosyal, siyasal ve ekonomik ortam esas alınmıştır.

Af eylemi, affedilen bir fiilin tasvibedilmesi şeklinde değil o fiilin cezasının çektirilmesinde veya kovuşturulmasında kamu yararı bakımından bir fayda bulunup bulunmadığı gerçeği ile değerlendirilmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2, 3 ve 4 nci maddesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisi metninin 6 nci maddesi 5 nci madde olarak, 12 nci maddesi 11 nci, 13 nci maddesi 12 nci, 14 nci maddesi 13 nci, 15 nci maddesi 14 nci, 16 nci maddesi 15 nci, 17 nci maddesi 16 nci, 18 nci maddesi 17 nci, 19 nci maddesi 18 nci, 20 nci maddesi 19 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

III - Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi, Komisyonumuzun ekseriyetinin oyu ile metinden çıkartılmıştır. Millet Meclisi metninin bu çıkartılan 5 nci maddesinde Yüksek Adalet Divanına mahkûm edilenlerin fer'i ve mütemmin cezalar ile ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmil olmak üzere affedilmeleri sözü edilen Divanına sonuçlandırılmamış olmaları sebebiyle Anayasa Mahkemesine veya diğer kaza mercilerine intikal etmiş dâvaların sanıkları ile bu Divanına duruşmalarının muvakkaten tatiline karar verilen sanıklar ve Anayasa Mahkemesinin kuruluşu ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun geçici 7 nci maddesinin 4 nci bendi gereğince dosyaları Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş bulunanlar hakkında kovuşturma yapılmaması öngörülmekte idi. Komisyonumuzun çoğunluğu, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olmadığı ve kamu yararı yönünden de erken bulunduğu mülâhazasıyla maddenin metinden çıkartılmasını teklif etmiş ve ekseriyetinin oyu ile kabul edilmiştir.

Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi Komisyonumuzca bir evvelki tay sebebiyle 6 nci madde olarak benimsenmiş ancaak, Maliye Bakanlığı temsileisinin istemi üzerine ve 30 milyon lira kadar zarara sebeb olacağını belirtmesiyle maddenin birinci fıkrasına «Adli mahkemelere suç ile alâkalı bulunmayan» ifadesinden sonra - (okul tazminatları hariç) - ibaresi eklenmiş ve okul tazminatları bu aftan istisna kılınmıştır. Bu değişiklik de Komisyonumuzun ekseriyetinin oyu ile yapılmıştır.

Millet Meclisi metninin 9 nci maddesi Komisyonumuzca 5 nci maddenin çıkması sebebiyle 8 nci madde olarak benimsenmiş ve bu maddenin 1 nci fıkrasındaki 5 nci maddeye atıf, maddenin çıkması sebebiyle kaldırılmıştır. Keza bu maddenin «H» bendinin ikinci fıkrası da, aynı bendin birinci fıkrası ile çelişme halinde bulunduğu ve birinci fıkra tarafından kabul edilen sistemi bozduğu, tatbikatta bâzı döviz kaçakçılarının bu hükümden istifade ile af kapsamına girebilecekleri mülâhazası ile ikinci fıkranın metinden çıkartılması teklif edilmiş ve Hükümet adına Maliye Bakanı da aynı görüşe iştirak edip çıkartılmasını istemiş ve söz konusu fıkra Komisyon üyelerinin ittifakının oyu ile metinden çıkartılmıştır.

Yine «H» bendinin üçüncü fıkrasının son cümlesi de 5 nci maddenin çıkartılmış olması sebebiyle metinden tayyedilmesi gerekmiştir.

Millet Meclisi metninin 10 nci maddesi Komisyonumuzca 9 nci madde olarak benimsenmiş ancaak bu maddenin birinci fıkrasında 5 nci maddeye yapılan atıf, 5 nci maddenin çıkmış olması sebebiyle kaldırılmış ve madde anlamına açıklık getirmek amacı ile yeniden kaleme alınmıştır. Madde bu değişiklikleri ile Komisyonumuzun ekseriyetinin oyuyla kabul edilmiştir.

IV - Metnin Cumhuriyet Senatosunda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunması da kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan  
Aydın

5 nei maddenin çıkmasına muhalifim  
9 neu maddedeki değişikliğe çekinirim  
Söz hakkım saklıdır.  
O. S. Sarıgöllü

Sözcü  
Kastamonu

5 nei maddenin çıkmasına muhalifim  
6 nei maddedeki değişikliğe muhalifim  
9 neu maddedeki değişikliğe muhalifim  
Söz hakkım saklıdır.  
A. N. Tuna

Kâtip  
Yozgat

Muhalefet şerhim ilişiktir.  
Söz hakkım saklıdır.  
S. Artukmaç

Tabii Üye

Muhalef kaldığım maddeler ve muhalefet  
gereğçelerim ilişiktir.  
Söz hakkım saklıdır.  
S. O'Kan

Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye  
Muhalefet şerhim eklidir.  
Söz hakkım saklıdır.  
Â. Artus

Bursa

5 nei maddenin çıkmasına muhalifim. Çıkartılan  
bu 5 nei maddeye atıf yapan maddelerden 5 nei  
madde hükmü çıkartıldığı için bunlara da  
muhalifim. Muhalefet şerhim eklidir.  
Söz hakkım saklıdır.  
Ş. Kayalar

Diyarbakır

4 neu maddenin af dışı bırakılmasına, 5 nei mad-  
denin çıkarılmış olmasına ve 8 nei maddenin (A)  
fıkrasının geniş tutulmuş olmasına muhalifim.  
Söz hakkım saklıdır.  
S. Cizrelioğlu

Hatay

5 nei maddenin metinden çıkartılmasına muhalifim.  
Söz hakkım saklıdır.  
M. Deliveli

İstanbul

Muhalefet şerhim ilişiktir.  
Söz hakkım saklıdır.  
E. Özden

Samsun

5 nei maddenin çıkartılmasına muhalifim.  
6 nei maddedeki değişikliğe muhalifim.  
Söz hakkım saklıdır.  
R. Rendeci

Sivas

5 nei maddenin tasarıdan çıkarılmasına muhalifim.  
R. Öçten

Tokat

Muhaleft şerhim ilişiktir.  
Söz hakkım saklıdır.  
Z. Betil

Niğde

8 nei maddenin «A» fıkrasına ve «B» fıkrasına  
muhalifim.  
Söz hakkım saklıdır.  
K. Bayhan

Tekirdağ

Muhalefet şerhim ilişiktir.  
Söz hakkım saklıdır.  
H. Mumeuoğlu

Not : 5 nei maddenin oylandığı 24 Temmuz 1966 tarihli Birleşimde Şeref Kayalar, Selâhattin Cizrelioğlu ve Rifat Öçten bulunamamışlardır.

### Muhalefet Şerhi

Bâzı suç ve cezaların affına mütedair kanun tasarısından 5 nei maddenin çıkartılmasına muhalifim. Muhalefet şerhimizi aşağıdaki gibi arz ediyoruz.

Tasarının 5 nei maddesinde kamu haklarının iadesi yolunda bir ifade mevcut değildir. Feri ve mütemmim cezalarla mahkûmiyetlerin neticelerinin kaldırıldığından bahsedilmektedir. Af ile iade edilen haklar meyanında kamu hakları kamu hakları bulunsa bile bunların şümülü hakkındaki münakaşalara hiç mahal yoktur.

Anayasanın 68, 70, 72 nei maddelerinde ve Siyasi Partiler Kanununun 8 nei maddesi karşısında Parlâmentoya veya siyasi partilere üye olma gibi hakların bahis konusu olmadığı ve bu itibarla da bunlar üzerinde durmaya mahal bulunmadığı görülmektedir. Nitekim Hükümet gerekçesinde bu eihete işaret edilmiştir.

Şu halde mesele kamu hakkı olarak gayet dar bir çerçeveye inhisar etmekte ve o da memur olabilme bakımından Anayasanın 58 nei maddesiyle her Türk'e tanıdığı haktan ibaret kalmaktadır.

Aynı Anayasanın yukarıda bahsettiğimiz 68, 70, 72 nei maddeleri affa uğruyanların ne gibi haklardan mahrum edilebileceklerini sınırlı olarak tesbit etmiştir. Binaenaleyh, bir af kanunu vesilesiyle bunları aşan her hangi bir tahdit esasen bahis konusu olamaz. Bu itibarla affa uğruyanların Anayasanın her Türk'e tanıdığı kamu hizmetine girme hakkından mahrum edilmesi düşünülemez.

Aneak bunlar hakkında T. C. K. nun 121 - 123 neü maddeleriyle 5 yıllık bir müddete bağli memnu hakların iadesi yolu tâyin edilmiştir.

Sade bir şekilde ifade etmek gerekirse, siyasi suçlular için konulmuş olan 5 nei maddenin yapmak istediği şey bu müddeti kanunun neşri tarihine getirmekten ve Mahkemeden karar almak şartını ortadan kaldırmaktan ibarettir.

Devlet memuru olabilmenin esasına gelince; siyasi hükümlüler içinde bundan faydalanacak olanların miktarı çok azdır. Bununla beraber, faydalanmak durumunda olanların hakları da gayrikabili münakaşa olmak gerekir.

Çalışma hakkı, yalnız affa uğruyana değil, onun ailesini ve çoluk ve çocuğunu da ilgilendiren bir haktır. Bundan mahrumiyeti bir af içinde ebedileştirmek her bakımdan hatalı olur.

Maddenin diğer fıkraları hakkında vakıaları tesbitte isabetli olan ieranın izahları ve Hükümet gerekçesi her türlü itiraza meydan vermeyecek niteliktedir.

Yukarıda mâruz ve Genel Kurulda arz ve izah edeceğimiz sebeplerle 5 nei maddenin tasarıdan çıkartılmasına ve bu madde ile ilgili diğer maddelerde değişiklik yapılmasına muhalifiz. Bu maddenin tekrar tasarıya ithali af kanunlarının mahiyeti ve hukuk prensipleri icabıdır.

A. Nusret Tuna  
Kastamonu

Rifat Öçten  
Sivas

Şeref Kayalar  
Bursa

### Muhalefet şerhi

1. Affa gidileceği hangi tarihte açıklanmış ise en son tarih olarak açıklama tarihi esas tutulmalıdır. Bu sebeple 5 Haziran 1966 tarihi bu Af Kanunu için uygun değildir.

2. 163 neü madde tam olarak bu kanunun hükümleri dışında tutulmalıdır. 6187 sayılı Toplantı ve viedan hürriyeti aleyhindeki suçlar da affın kapsamı dışına çıkarılmalıdır. Çünkü bugünkü Türkiye'de bu suçlar rejim için büyük bir tehlike arz etmektedir. Ayrıca lâiklik konusunda Anayasanın prensiplerini ve Devrim kanunlarını korumak mecburiyetindeyiz.

Âmil Artus

Cumhurbaşkanınca S. Ü.

### Muhalefet şerhi

Birinci madde üzerindeki muhalefet şerhim :

Hükümet, Af tasarısında 29 Ekim 1965 tarihine kadar işlenmiş suçları affın kapsamına alarak teklif yapmış idi. Millet Meclisi Adalet Komisyonu da aynı tarihi kabul etmiş olmasına rağmen Millet Meclisi Genel Kurulunda verilen bir önerge üzerine affın kapsam tarihi 5 Haziran 1966 tarihine kadar yürütülmüştür. Adalet Partisi 10 Ekim 1965 seçimlerine girmeden 18 Eylül 1965 tarihinde seçim beyannamesini millete açıklarken seçimi kazandığı takdirde memleket gerçeklerine uygun bir Af Kanunu çıkartacağını vadedmişti. Bu durum dikkate alındığı takdirde affın kapsam tarihi 18 Eylül 1965 ten daha ileri bir tarihi içine aldığı takdirde verilmiş vait üzerine vatandaşlarda suç işleme za'fiyeti olanları suça teşvik ve bundan sonraki seçimlerde seçim güvenliğinin temelden sarsılacağı mülâhazası ile bu madde ile tesbit edilen tarihe muhalifim.

Ayrıca yine bu maddenin «D» bendindeki mahkûmiyetlerin tahfifine imkân veren husus ana-hukuk prensipleri dışında bir istisna teşkil ettiğinden bu hükme de muhalifim.

Dördüncü madde üzerindeki muhalefet şerhim :

20/21 Mayıs olaylarından ötürü T. C. K. nun 146 ncı maddesine göre mahkûm edilenlerle 12 Haziran 1960 tarihli ve 1 sayılı Kanununun 6 ncı maddesine tevfikan kurulan Yüksek Adalet Divanıca yine T. C. K. nun 146 ncı maddesi uyarınca mahkûm edilenlerin bundan evvelki Af kanunları ve bu tasarı bünyesindeki özelliklerini Anayasanın 12 ncı maddesindeki eşitlik prensibi ile bağdaştırmak mümkün olmadığından 4 ncü maddedeki tahditli af görüşüne muhalifim.

Sekizinci madde üzerindeki muhalefetim :

T. C. K. nun dini siyasete alet etme suçlarını sayan 163 ncü maddesinin yalnız ilk fıkrasında yazılı suçları aftan istisna edip diğer fıkraları ile 6187 sayılı Kanunda aynı mahiyetteki suçları affın kapsamına alan bu maddeyi Anayasa ile kabul edilen ve Devletin temel ilkelerinden olan lâiklik ile bağdaştırmaya imkân görmediğinden ve affın dışında tutulan diğer maddelerle de eşitlik prensibine uygun bulmadığım için muhalifim.

*Sezai O'Kan*  
Tabii Üye

### Sadık Artukmaç, Zihni Betil, Hayri Mumcuoğlu ve Ekrem Özden'in muhalefet şerhi

Bâzi suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisi tarafından kabul edilen metninin Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu tarafından görüşülmesi sonunda, Komisyon; 5 ncı maddenin tümünün tasarıdan çıkarılmasını kararlaştırmış, 7 ncı maddeye bir istisna hükmü koymuş, 9 ncü maddenin (H) bendininin 2 ncı fıkrasını Tasarı metninden çıkarmış, 10 ncü maddede değişiklik yapmış, 5 ncı maddenin tümünün tasarıdan çıkarılmış olmasını göz önünde bulundurarak 5 ncı maddeye atıf suretiyle tasarıda yer alan yazıları düzeltmiş ve tasarıdaki diğer hükümleri de, Millet Meclisi tarafından kabul edilen şekliyle tasvibetmiştir.

Tasarı, hem Türk Ceza Kanununun 97 ncı maddesinde ifadesini bulan genel af, hem de aynı kanunun 98 ncı maddesiyle tarif edilen özel af hakkında hükümler ihtiva etmektedir.

Bir Af kanununun çıkarılmasına, Komisyonunda da ifade ettiğimiz gibi, biz de taraftar bulunuyoruz.

Genel af, bir atıfet işlemi olmaktan ziyade kamu faydasına dayanmak gerekir ve bâzi olayların iradi olarak unutulması maksadını güder. Özel affa ise, daha ziyade adalet ve insanlık mülâhazalarının tatmini için başvurulur.

Toplum, kendi düzenini kurmak ve korumak için bâzi fiilleri suç sayar ve suçlulara verip uyguladığı cezalarla da suçluları, zararsız hale getirmeye ve ıslah etmeye çalışır.

Bizim Anayasamız genel ve özel af yetkisini yasama organına vermiştir. Özel af yetkisini, sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebepleriyle, Cumhurbaşkanı da kullanabilir.

Yasama organı ve Cumhurbaşkanı, bu yetkiyi, Anayasamızın 8 nci maddesinde açıkça ifade edildiği üzere, mutlak olarak değil, bağlayıcı temel hukuk kuralları niteliğini haiz Anayasa hükümlerine uygun olarak kullanırlar.

Anayasamızın 2 nci maddesine göre, (Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.) O halde af yetkisi, Anayasa ile kabul edilen ilke ve prensiplere aykırı olarak kullanılamaz. Buna göre, Türk Ceza Kanununun dini siyasete alet etme suçlarını sayan 163 ncü maddesinin sadece ilk fıkrasında yazılı suç affın dışında bırakıp diğer fıkralarıyla 6187 sayılı Kanunda yazılı aynı mahiyetteki suçları affın kapsamına almayı, Devletimiz için Anayasayla kabul edilen lâiklik ilkesiyle bağdaştırmaya imkân yoktur.

Anayasamızın orman suç ve suçlarının affedilmelerini yasaklamış bulunması, bunun dışında kalan suç ve suçların gelişi güzel affedilebilecekleri anlamını vermez. Af, kanun önünde eşitlik prensibine de uygun ve âdil olmalıdır. Af yetkisi, affedilenlerin menfaatleri düşünülme suretiyle değil, kamu faydası dikkat ve önemle göz önünde bulundurularak kullanılmalıdır. Yersiz bir merhamet, yersiz bir lûtufluk, siyasi menfaat endişesi, taraftar kazanma, ceza evleri mevcudunu azaltma gibi hukukî değerden yoksun düşüncelere dayanan bir af, cemiyette kanuna ve adalete güveni sarsar, cezanın genel önleme hassasını zayıflatır. Af yetkisinin, sadece hukukî sebeplerle değil, gerçekten affa lâyık olanlar için kullanılması lâzımdır.

Anayasa ve Adalet Komisyonunca kabul edilen Tasarı hükümlerinin birçoğu, izah edilen bu esaslara aykırı bulunmaktadır.

Bu aykırılığın giderilmesi için bâzı hükümlerin tasarıdan çıkarılması ve bâzı hükümlerin de değiştirilmesi için yaptığımız teklifler, Komisyon çoğunluğu tarafından kabul edilmemiştir. Bu sebeple, tasarının Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında tekliflerimizi tazeleme ve gerekçelerini açıklama zorunluğunda kalmış bulunuyoruz.

*S. Artukmaç*  
Yozgat

*Z. Betil*  
Tokat

*H. Mumcuoğlu*  
Tekirdağ

*E. Özden*  
İstanbul

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Bâzı suç ve cezaların affı hakkında kanun tasarısı

**MADDE 1. —** 5 Haziran 1963 tarihine kadar işlenmiş olan suçlardan :

**A)** Taksirli cürümlerle kanunların suçu tesbit eden asli maddesinde yukarı haddi 5 seneyi geçmiyen hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile yahut yalnız veya birlikte olarak para cezası ile cezalandırdığı veya müsadereyi yahut bir meslek veya sanatın yapılmamasını veyahut bu cezalardan birini veya birkaçını istilzam eden fiiller hakkında takibat yapılmaz.

Bu fıkra hükmünden istifade edecek olanların, affı kabul etmemeye hakları vardır. Haklarında soruşturma veya kovuşturma yapıldığına muttali olanlar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay ve her halde 6 ay içinde bu haklarını kullandıkları takdirde soruşturma veya kovuşturmaya devam olunur. Mahkûmiyet halinde, bu hakkın kullanılmış olması aftan istifadeye engel olmaz.

**B)** 5 sene ve daha az hürriyeti bağlayıcı bir cezaya ve bu miktarı aşmıyan hürriyeti bağlayıcı ceza ile birlikte veya müstakillen hükmedilmiş para cezasına mahkûm olanlar veya mahkemelerden gayri mercilerce haklarında para cezası tâyin edilenler « 8 nci madde hükmü saklı kalmak şartıyla » fer'i ve mütemmim cezalar ile ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmil olmak üzere affedilmişlerdir.

**C)** Müstakillen 5 seneden fazla hürriyeti bağlayıcı bir cezaya veya bununla birlikte para cezasına mahkûm edilenlerin, hürriyeti bağlayıcı cezalarının 5 senesi ve para cezalarının da tamamı affedilmiştir.

**D)** Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı suçlardan dolayı ölüm veya müebbet ağır hapse mahkûm edilmiş veya edilecek olanların ölüm cezaları müebbet ağır hapse; müebbet ağır hapis cezaları da 30 sene ağır hapse çevrilir.

**MADDE 2. —** 3116, 5653 ve 6831 sayılı Orman kanunlarında yazılı suçlar ayırık olmak üzere, suç tarihinde 15 yaşını doldurmamış olanlar tarafından işlenen bilûnum suçlar hakkında bu kanunun birinci maddesi uygulanır.

**MADDE 3. —** 218 sayılı Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki Kanunun 3 ncü maddesinin (1) bendi ile aftan hariç bırakılan ölüm veya müebbet ağır hapis cezalarını müstelzim suçlardan dolayı, muvakkat hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm edilmiş bulunanlar, (Aynı maddenin diğer bendlerinde gösterilen istisnalar saklı kalmak üzere) adı geçen kanunun 1 nci maddesinin (C) bendi hükmünden faydalanırlar. Ve bu kanunun 6 ncü maddesi gereğince de, bakiye cezalarından ikişer senesi indirilir.

**MADDE 4. —** 20 - 21 Mayıs 1963 olaylarından dolayı :

**a)** Ölüm veya müebbet ağır hapse mahkûm edilenlerin cezaları (20) sene muvakkat ağır hapse çevrilmiştir.

**b)** Hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezalara mahkûm edilmiş olanların cezalarından (8) er senesi affedilmiştir.

**c)** (8) sene ve daha az hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilmiş bulunanlar fer'i ve mütemmim cezaları ile ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmil olmak üzere affedilmişlerdir.

(a) ve (b) bendleri hükümlerinden faydalananlar hakkında, bihakkin veya meşruten tahliye tarihinden itibaren, bu mahkûmiyetlerinin tabii neticesi olan kanuni mahcuriyet halinde bulundurulmaya, memuriyete alınmamaya veya muayyen bir meslek ve sanatın icrasının men'ine dair hükümlerle, cezaların infazı hakkındaki 647 sayılı Kanunun 19 ncü maddesinin 9 ncü ve T. C. K. nun 173 ncü maddesinin son fıkraları hükümleri uygulanmaz.



ÇUMHURİYET SENATOSU ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ  
METİN

Bâzı suç ve cezaların affı hakkında Kanun

**MADDE 1.** — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 2.** — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 3.** — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 4.** — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

1076 sayılı Kanununun 16 ncı maddesi hükmü saklıdır.

Muvakkat hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm edilmiş olup da, bu madde hükmünden faydalananların, meşruten tahliyelerinde dışarda geçirecekleri 1/3 müddet af ile yapılacak indirimden evvelki esas ceza miktarı üzerinden yapılır.

**MADDE 5.** — 1924 tarihli ve 491 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılması ve bâzı hükümlerinin değiştirilmesi hakkındaki 12 Haziran 1960 tarihli ve 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine tevfikan kurulan Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilenler; fer'i ve mütemmim cezalar ile ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmil olmak üzere affedilmişlerdir.

Bu mahkûmiyetler dolayısıyla hükmedilmiş olup da, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ödenmemiş olan zararlar ve para cezaları ödettilmez.

Yüksek Adalet Divanınca sonuçlandırılmamış olmaları sebebiyle Anayasa Mahkemesine veya diğer kaza mercilerine intikal etmiş dâvaların sanıkları ile Yüksek Adalet Divanınca duruşmalarının muvakkaten tatiline karar verilen sanıklar ve Anayasa Mahkemesinin kuruluşu ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun geçici 7 ncı maddesinin 4 ncü bendi gereğince dosyaları Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş bulunanlar hakkında kovuşturma yapılmaz.

Bu madde hükmünden faydalanan askerî şahısların Askerî Ceza Kanununun 31 ve 33 ncü maddeleri (A) bendleri gereğince kaybedilen hakları geriverilir.

1076 sayılı Kanununun 16 ncı maddesi hükmü saklıdır.

**MADDE 6.** — 134 sayılı Kanunla değişen 113 ve 218 sayılı Af kanunlarının 1 ncı maddelerinin (C) bendlerinden fiilen faydalananların bu cezalarından ikişer senesi indirilir.

**MADDE 7.** — Genel bütçe harcamaları sırasında hizmet karşılıklarının usulsüz ödenmesi dolayısıyla, yetkililer tarafından (Haksız iktisaplar hariç) bütçe hizmetlerinden doğma eşhas borçları hesabına aldırılan; vergi, resim ve harc dışında kalan ve Sayıştay ile askerî ve adli mahkemelerce suç ile alâkalı bulunmayan ve sorumlular adına hükme bağlanmış Devlet alacakları ile, hizmet ifa ve belgeleri saymanlıklara teslim edildiği halde mahsubu yapılamamış, âhizi üzerinde kalmış olan bütçeden mütevellit avans artıkları (Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ödenmeyen kısımları) silinir.

Bu maddenin kapsamına giren ve henüz hükmedilmemiş eski yıllara ait zimmeler hükmedilmelerini mütaakıp silinirler.

**MADDE 8.** — Mükellefler veya sorumlular adına 31 Aralık 1965 tarihine kadarki dönemlere aidolarak kesilmiş olup, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tahsil edilmemiş bulunan vergi cezaları (Mülga vergi kanunlarına göre kesilmiş olan dâhil) ile uygulanan gecikme zamları; taallük ettikleri vergi asılları kanunun meriyetinden itibaren altı ay içerisinde ödendiği takdirde (Kanunun meriyetinde vergi asılları ödenmiş olanlar dâhil) affedilmiştir.

İhtilâflı vergilerde tarafların malî veya idari kaza mercilerine müracaatları veya ihtilâfı devam ettirmeleri, mükelleflerin veya sorumluların ihtilâfın sonunda vergi aşının süresinde ödenmesi kaydıyla aftan istifadelerine engel olmaz.

Ancak ihtilâfın hallinde tamamen veya kısmen haksız çıkan mükelleften veya sorumludan haksız çıkılan vergi aşı yüzde on zamlı tahsil olunur.

Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

**MADDE 5.** — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi 5 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 6.** — Genel bütçe harcamaları sırasında hizmet karşılıklarının usulsüz ödenmesi dolayısıyla, yetkililer tarafından (Haksız iktisaplar hariç) bütçe hizmetlerinden doğma eşhas borçları hesabına aldırılan; vergi, resim ve harç dışında kalan ve Sayıştay ile Askerî ve Adlî Mahkemelerce suç ile alâkalı bulunmayan (okul tazminatları hariç) ve sorumlular adına hükme bağlanmış Devlet alacakları ile, hizmet ifa ve belgeleri saymanlıklara teslim edildiği halde mahsubu yapılmamış, âhizi üzerinde kalmış olan bütçeden mütevellit avans artıkları (Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ödenmiyen kısımları) silinir.

Bu maddenin kapsamına giren ve henüz hükmedilmemiş eski yıllara ait zimmeter hükmedilmelerini mütaakıp silinirler.

**MADDE 7.** — Millet Meclisi metninin 8 nci maddesi 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 31 Aralık 1965 tarihine kadarki dönemlere aido-  
larak kesilecek vergi cezaları hakkında da vergi aslının süresinde ödenmesi kaydıyla yukarıdaki  
hükümler uygulanır.

**MADDE 9. —** Aşağıda yazılı bendlerde gösterilen suçlar; 2, 4 ve 5 nci madde hükümleri sak-  
lı kalmak şartıyla, bu kanun hükümleri dışında bırakılmıştır.

**A)** Türk Ceza Kanununun 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132 ve 133 ncü maddelerinde;  
135 nci maddenin ikinci bendinde ve 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 145, 147, 148, 149, 150,  
151, 152, 154, 155, 156 ve 157 nci maddelerinde yazılı suçlar ve bunların 168, 171 ve 172 nci  
maddelerinde gösterilen şekilleri; 163 ncü maddenin birinci fıkrası ile 164, 165 ve 166 ncı madde-  
lerde yazılı suçlar; zimmet, ihtilâs, irtikâp ve rüşvet suçları; 339, 340, 341, 403, 404 (2 nci bend bi-  
rinci fıkrası hariç), 405, 406, 407, 408, 414, 415, 416, 417, 418, 429 ve 430 ncu maddenin birinci  
fıkrası ile 431, 435, 436, 440, 441, 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 503, 506, 508 ve 510 ncu  
maddelerinde yazılı suçlar. Ancak;

1. Kaçırmanın, evlenmek maksadiyle yapıldığı ve kaçırılan kimsenin ırzına geçilmediği ve  
416 ncı maddenin son fıkrasının asli hüküm olarak tatbik edildiği,

2. Türk Ceza Kanunu ile Askerî Ceza Kanununa göre zimmet ve ihtilâs suçlarından dolayı,  
hükmen tesbit edilmiş zararın tamamen ödendiği,

3. Türk Ceza Kanununun 491, 492 ve 493 ncü maddelerinde yazılı suçların, 18 yaşını bitirme-  
miş bulunanlar tarafından işlendiği,

hallerde bu kanunun 1 nci maddesi uygulanır.

4. İrtikâp ve rüşvet suçları ile Türk Ceza Kanununun 339, 340, 341, 503 ve 508 nci maddele-  
rinde yazılı suçlardan dolayı hükmedilmiş veya hükmedilecek olan hürriyeti bağlayıcı cezaların  
üçte ikisi ve para cezalarının tamamı affedilmiştir.

Ancak, hürriyeti bağlayıcı cezadan yapılacak indirim on aydan az ve üç seneden fazla olamaz.

**B)** 3116, 5653 ve 6831 sayılı Orman kanunlarında yazılı suçlar ile Türk Ceza Kanununun  
369, 370 ve 373 ncü maddesinin birinci fıkrası ve 374 ncü maddesinde yazılı suçlar ve bunların  
411, 412 ve 413 ncü maddelerinde gösterilen şekilleri.

**C)** Askerî Ceza Kanununun 55, 56 ve 59 ncu maddeleriyle 91, 131, 132 nci maddeleri, 148 nci  
maddenin (B) bendi ve yukarıdaki bendlerde Türk Ceza Kanununun maddelerine atıf suretiyle  
cezalandırılan suçlar.

**D)** 5816 sayılı Atatürk aleyhinde işlenen suçlar hakkındaki Kanunun şümulüne giren suçlar.

**E)** İcra ve iflâs Kanununun 337, 338, 339, 340 ve 344 ncü maddelerinde yazılı suçlar.

**F)** 551 sayılı Markalar Kanununda yazılı suçlar.

**G)** 15 . 7 . 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 19 ncu maddesine aykırı hareket-  
ten dolayı aynı kanunun 31/3 ncü maddesi gereğince açılan dâvalara ilişkin suçlar. Ancak mah-  
kûmiyet halinde aynı kanunun 20 nci maddesinin (C) bendi hükümleri uygulanır. Şu kadar ki,  
verilen ceza infaz edilmez.

**H)** Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki Kanunun şümulüne giren 2 500 liraya ka-  
dar (2 500 lira dâhil) kıymet kaçakçılığı suçları veya bu kanuna göre çıkarılan kararname ve  
tebliğlere aykırı fiiller veya miktarı ne olursa olsun döviz veya Türk parasının ziyanını intacetme-  
miş bilûmum fiiller veya önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılıp da sonradan  
çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmıyan fiiller; istimal ve istihlâk maksadiyle iş-  
lenmiş kaçakçılık fiilleriyle 6829 sayılı Kanunun ek ikinci maddesinin I, II, III ncü bendleri ve  
IV ncü bendinin birinci fıkrası hükmü, tekel kaçakçılığı, CIF kıymeti 2 500 lirayı geçmiyen  
(2 500 lira dâhil) gümrük kaçakçılığı suçları hariç, Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 ve  
Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hü-  
kûmlerini ihlâl eyliyen fiiller.

**MADDE 8.** — Aşağıda yazılı bendlerde gösterilen suçlar; 2 ve 4 ncü madde hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu kanun hükümleri dışında bırakılmıştır.

A) Türk Ceza Kanununun 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132 ve 133 ncü maddelerinde; 135 nci maddenin ikinci bendinde ve 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 156 ve 157 nci maddelerinde yazılı suçlar ve bunların 168, 171 ve 172 nci maddelerinde gösterilen şekilleri; 163 ncü maddenin birinci fıkrası ile 164, 165 ve 166 ncü maddelerde yazılı suçlar; zimmet, ihtilâs, irtikâp ve rüşvet suçları; 339, 340, 341, 403, 404 (2 nci bend birinci fıkrası hariç), 405, 406, 407, 408, 414, 415, 416, 417, 418, 429 ve 430 ncu maddenin birinci fıkrası ile 431, 435, 436, 440, 441, 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 503, 506, 508 ve 510 ncu maddelerinde yazılı suçlar. Ancak;

1. Kaçırmanın, evlenmek maksadiyle yapıldığı ve kaçırılan kimsenin ırzına geçilmediği ve 416 nci maddenin son fıkrasının asli hüküm olarak tatbik edildiği,

2. Türk Ceza Kanunu ile Askerî Ceza Kanununa göre zimmet ve ihtilâs suçlarından dolayı, hükmen tesbit edilmiş zararın tamamen ödendiği,

3. Türk Ceza Kanununun 491, 492 ve 493 ncü maddelerinde yazılı suçların, 18 yaşını bitirmemiş bulunanlar tarafından işlendiği hallerde bu kanunun 1 nci maddesi uygulanır.

4. İrtikâp ve rüşvet suçları ile Türk Ceza Kanununun 339, 340, 341, 503 ve 508 nci maddelerinde yazılı suçlardan dolayı hükmedilmiş veya hükmedilecek olan hürriyeti bağlayıcı cezaların üçte ikisi ve para cezalarının tamamı affedilmiştir.

Ancak hürriyeti bağlayıcı cezadan yapılacak indirme on aydan az ve üç seneden fazla olamaz.

B) 3116, 5653 ve 6831 sayılı Orman kanunlarında yazılı suçlar ile Türk Ceza Kanununun 369, 370 ve 373 ncü maddesinin birinci fıkrası ve 374 ncü maddesinde yazılı suçlar ve bunların 411, 412 ve 413 ncü maddelerinde gösterilen şekilleri,

C) Askerî Ceza Kanununun 55, 56 ve 59 ncu maddeleriyle 91, 131, 132 nci maddeleri, 148 nci maddenin (B) bendi ve yukardaki bendlerde Türk Ceza Kanununun maddelerine atıf suretiyle cezalandırılan suçlar.

D) 5816 sayılı Atatürk aleyhinde işlenen suçlar hakkındaki Kanunun şümulüne giren suçlar.

E) İcra ve iflâs Kanununun 337, 338, 339, 340 ve 344 ncü maddelerinde yazılı suçlar.

F) 551 sayılı Markalar Kanununda yazılı suçlar.

G) 15.7.1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 19 ncu maddesine aykırı hareketten dolayı aynı kanunun 31/3 maddesi gereğince açılan dâvalara ilişkin suçlar. Ancak mahkûmiyet halinde aynı kanunun 20 nci maddesinin (C) bendi hükümleri uygulanır. Şu kadar ki verilen ceza infaz edilmez.

H) Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki Kanunun şümulüne giren 2 500 liraya kadar (2 500 lira dâhil) kıymet kaçakçılığı suçları veya bu kanuna göre çıkarılan kararname ve tebliğlere aykırı fiiller veya miktarı ne olursa olsun döviz veya Türk parasının ziyanını intacetmemiş bilûmum fiiller veya önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılıp da sonradan çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmayan fiiller; istimal ve istihlâk maksadiyle işlenmiş kaçakçılık fiilleriyle 6829 sayılı Kanunun ek ikinci maddesinin I, II, III ncü bendleri ve IV ncü bendinin birinci fıkrası hükmü, tekel kaçakçılığı, CIF kıymeti 2 500 lirayı geçmeyen (2 500 lira dâhil) gümrük kaçakçılığı suçları hariç, Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 ve Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyliyen fiiller.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Türk parasının kıymetinin korunması hakkındaki 1567 sayılı Kanunla ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyleyen ve yukardaki fıkranın dışında kalan fiillerden dolayı verilmiş veya verilecek olan hürriyeti bağlayıcı cezaların altışar ayı ile para cezalarının üçte biri affedilmiştir.

Ancak, Yüksek Adalet Divanıncı 1567 sayılı Kanunla ek ve tadillerine muhalefetten dolayı hükmedilmiş olan para cezaları affedilmemiştir. Bunlar hakkında 5 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü uygulanmaz.

1) 27 Mayıs 1960 tarihinden itibaren, Bakanların sıfat ve vazifeyi suiistimal suretiyle işledikleri suçlar.

**MADDE 10.** — Bu kanunun 4 ve 5 nci maddeleri hükümleri saklı ve basın zabıtasına taallük eden fiillerden dolayı (31 nci madde hükmü saklı kalmak kaydı ile) 5680 sayılı Basın Kanunu ile ek ve tadillerine muhalefet suçları hariç kalmak üzere; tekerrür hükümlerinin tatbikini gerektiren aynı cinsten cürümler affın dışında bırakılmıştır.

Bu kanunun uygulanmasında, aynı kanun maddesine uyan veya kanunun bir faslında bulunan cürümler bir cinsten sayılır.

Askerî Ceza Kanununun 66 ncı maddesinde yazılı izin tecavüzü ve firar suçları hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

**MADDE 11.** — Bu kanunun 1 nci maddesinin (A) bendi dışında aftan faydalanan hükümlüler kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren mahkûm oldukları cezanın zamanaşımı süresi içinde ve her halde 5 yıl zarfında, taksirli suçlar hariç aşağı haddi 6 aydan az olmıyan hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim aynı cinsten diğer bir cürüm işledikleri takdirde, evvelce haklarında hükmedilmiş bulunan cezanın infaz edilmeyen kısmı aynen çektirilir.

**MADDE 12.** — Firar halinde olup da, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren memleket içinde bulunanlar 3 ay ve memleket dışında olanlar 6 ay zarfında resmî mercilere müraaatla teslim olmadıkları takdirde bu kanunda yazılı af hükmünden istifade edemezler.

**MADDE 13.** — Kıtasından veya görev yerinden uzaklaşıp yahut izin süresini mâzeretsiz geçirip de, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay zarfında resmî mercilere müraaatla teslim olmıyanlar, bu kanun hükümlerinden istifade edemezler.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kıtasından veya görev yerinden uzaklaşmış yahut izin süresini mâzeretsiz geçirmiş izinsiz, bakaya, yoklama kaçağı ve saklı bulunanlar ve askerlikten kurtulmak için hile yapanlar, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren yurt içinde bulunanlar 3 ay, yurt dışında bulunanlar 6 ay içinde resmî mercilere teslim olmak şartıyla bu kanundan faydalanırlar.

**MADDE 14.** — Bu kanun hükümleri bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa dahi kanunen veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve memlekete sokulması suç teşkil eden veya tekele tabi bulunan eşyanın müsaderesine mâni değildir.

Yukardaki fıkrâ haricinde kalan eşya gümrük ve diğer Devlet ve belediye vergi ve resimlerinin ödenmesi halinde sahiplerine verilir.

Resmî kayıtlara dayanılarak satın alınan taşıt araçları zapt ve müsadere olunamaz. Zapt edilmiş olanlar sahiplerine geriverilir. Geriverilirken kendilerinden masraf, vergi, resim ve prim alınmaz.

Kovuşturma sonunda suçlulukları anlaşılanlar bu hükümden faydalanamazlar.

Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

Ancak, Yüksek Adalet Divanıncı 1567 sayılı Kanunla ek ve tadillerine muhalefetten dolayı hükmedilmiş olan para cezaları affedilmemiştir.

1) 27 Mayıs 1960 tarihinden itibaren, bakanların sıfat ve vazifeyi suiistimal suretiyle işle-  
dikleri suçlar.

**MADDE 9.** — Bu kanunun 4 ncü maddesiyle Basın Kanununun 31 nci maddesi saklı kalmak üzere tekerrür hükümlerinin uygulanmasını gerektiren aynı cinsten cürümler affın dışında bırakılmıştır.

Bu kanunun uygulanmasında aynı kanun maddesine uyan veya kanunun bir faslında bulunan cürümler bir cinsten sayılır.

5680 sayılı Basın Kanunu ile ek ve tadillerine muhalefet suçları ve Askerî Ceza Kanununun 66 ncı maddesinde yazılı izin tecavüzü ve firar suçları hakkında 1 nci fıkra hükmü uygulanmaz.

**MADDE 10.** — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi 10 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 11.** — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 12.** — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi 12 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 13.** — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi 13 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

**MADDE 15.** — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 84 nci maddesi hükümlerine göre müstafi sayılmış olup da bu kanunun yayımı tarihine kadar yabancı kadınla evlilik veya beraber yaşama münasebeti sona ermiş bulunanlar hakkında bu madde ile evvelce uygulanmış bulunan hükümler, bütün hukukî neticeleriyle affedilmiştir.

1076 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi hükmü saklıdır.

**MADDE 16.** — Bu kanun hükümlerinin taksirli suçlar hariç, Hâkimler ve memurin kanunları ile bunlara ek kanunlara ve sair hususi kanunlara tevfikân verilmiş ve verilecek idari ve inzibati karar veya yapılmış veya yapılacak işlemlere ve subay, askerî memur ve astsubayların cezalarının hukukî neticelerinden olan rütbenin kaybedilmesi ve orduya subay, askerî memur, astsubay olarak kabul olunmamak ve askerî nisbetin kesilmesi işlemlerine şümulü yoktur. Ancak 1 nci maddenin (B) bendinden faydalanan askerî ve sivil şahısların emeklilik hakları geriverilir.

**MADDE 17.** — Yargıtay ve Askerî Yargıtayca incelenmekte bulunan bir ceza dâvasının ortadan kaldırılmasına karar verilmesi halinde, usulünce açılmış ve mahkûmiyetle neticelenmiş olan şahsi hak dâvalarına ait kararlar üzerinde Temyiz incelenmesi yapılmak üzere, dosya görevli hukuk dairesine gönderilir. Şahsi hakka ait mahkûmiyet kararı hukuk dairesinde bozulduğu takdirde, dosya görevli ve yetkili hukuk mahkemesine yollanır ve o mahkemece Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu gereğince dâva karara bağlanır.

Yargıtay Hukuk Dairesi ilâmından alınacak harclar, hukuk ilâmlarındaki harcların aynıdır. Mahallî mahkemeler peşin ilâm harcını tamamlattıktan sonra dâvaya devam ederler.

Mahallî mahkemelerce verilmiş bulunan bir ceza mahkûmiyet kararı ile beraber, usulünce açılmış şahsi hak lâvalarına aidolarak verilmiş mahkûmiyet kararlarının Temyizce incelenmesi, ceza kararlarının Temyizindeki şartlara göre istendiği takdirde, dosya yukardaki fıkra gereğince işleme tabi tutulur.

**MADDE 18.** — Bu kanun hükümlerinden faydalanacak tutuklu ve hükümlülerin salıverilme işleri, kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 20 gün içinde tamamlanır.

**MADDE 19.** — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 20.** — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.



Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

**MADDE 14.** — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi 14 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 15.** — Millet Meclisi metninin 16 ncı maddesi 15 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 16.** — Millet Meclisi metninin 17 nci maddesi 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 17.** — Millet Meclisi metninin 18 nci maddesi 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 18.** — Millet Meclisi metninin 19 ncü maddesi 18 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 19.** — Millet Meclisi metninin 20 nci maddesi 19 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

